

Betænkning

over

I. forslag til lov om ændring af lov om folkepension.

(Forhøjelse af grundbeløb m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.),

II. forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m.v.

(Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.),

III. forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m.fl.

(Forhøjelse af grundbeløb m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.),

IV. forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

(Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.) og

V. forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse.

(Forhøjelse af børnetilskud m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.).

(Afgivet af socialudvalget den 1. september 1977).

Udvalget har behandlet lovforslagene i to møder og har herunder modtaget skriftlige svar på en række spørgsmål fra socialministeren. Disse er optrykt som bilag til betænkningen.

Ad I. forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.),

Ad II. forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m.v. (Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.),

Ad III. forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.) og

Ad IV. forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Forhøjelse af ydelser ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.).

Et flertal (socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslagene til vedtagelse uændret.

Et mindretal (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslagene til vedtagelse med det af mindretallet stillede ændringsforslag, som går ud på en fordoblet forhøjelse, jfr. bemærkningerne til ændringsforslaget.

Et andet mindretal (socialistisk folkepartis og Danmarks kommunistiske partis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslagene til vedtagelse, men vil i øvrigt nærmere redegøre for sin stillingtagen ved 2. behandling.

Et tredje mindretal (centrum-demokraternes medlem af udvalget) kan ikke medvirke til lovforslagenes gennemførelse, da mindretallet finder, at kompensation alene bør finde sted på fødevareområdet.

Ad V. forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Forhøjelse af børnetilskud m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.).

Et flertal (socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Et mindretal (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stillingtagen ved 2. behandling.

Et andet mindretal (centrum-demokraternes medlem af udvalget) kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, da mindretallet finder, at kompensation alene bør finde sted på fødevareområdet.

Et tredje mindretal (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse, men vil i øvrigt nærmere redegøre for sin stillingtagen ved 2. behandling.

Et fjerde mindretal (Danmarks kommunistiske partis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag til

I. forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m.v. ved ændring af merværdiafgiften til 18 pct.).

Af et mindretal (Erlendsson (FP), Jørgen Junior (FP) og Nyborg (FP)):

Til § 1.

I nr. 1 udgår „15.108 kr.“ og „12.732 kr.“ og erstattes af: „15.360 kr.“ og „13.080 kr.“.

Bemærkninger.

Forslagsstillerne mener, at pensionisterne skal have dækning for den nedgang i værdien af deres pension, der er forårsaget af de samlede økonomiske indgreb og devalueringen. Stigningen må derfor være det, der modsvarer dette, nemlig det dobbelte af det af regeringen foreslåede.

Såfremt ændringsforslaget skulle blive vedtaget, vil der til 3. behandling blive stillet de yderligere fornødne ændringsforslag.

V. forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Forhøjelse af børnetilskud m.v. ved ændring af værdiafgiften til 18 pct.).

Af et mindretal (Tove Jørgensen (DKP)):

Til § 1.

1) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer: „01. § 2, stk. 2, 1. pkt., affattes således: „Forhøjet børnetilskud udgør 2.400 kr. årligt for hvert barn, dog 4.800 kr. årligt i tilfælde, hvor bruttoårsindkomsten er mindre end 20.000 kr.““

2) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer: „02. Til § 6 føjes som nyt stykke: „Stk. 3. I tilfælde, hvor bruttoårsindkomsten er under 20.000 kr., ydes dobbelt ungdomsydelse.““

Bemærkninger.

Til nr. 1 og 2.

Prisforhøjelser som følge af devalueringen, momsforhøjelsen og afgiftsbuketten vil især belaste budgettet for lavindkomstfamilier med forsørgerpligter over for børn og unge.

Forslagsstilleren finder derfor, at disse familier som særlig kompensation bør mod-

tage dobbelt forhøjet børnetilskud, såfremt deres bruttindtægt ligger under 20.000 kr. pr. år i 1975-pris- og lønniveau. Tilsvarende gælder med hensyn til ungdomsydelsen.

Såfremt ændringsforslaget(ene) skulle blive vedtaget, vil der til 3. behandling blive fremsat de herefter nødvendige ændringsforslag, bl. a. vedr. aftrapningsregler.

Albertsen (S). *Svend Andersen (Bornh.s a.) (S).* *Hjortnæs (S).*

Inge Fischer Møller (S). *Tastesen (S),* *Taanquist (S).* *Grethe Philip (RV).*
formand.

Bertel Haarder (V). *Nathalie Lind (V).* *Palle Simonsen (KF).*

Yvonne Herløv Andersen (CD). *Inge Krogh (KrF).* *Jørgen Junior (FP).*

Erlendsson (FP), *Nyborg (FP).* *Ebba Strange (SF).* *Tove Jørgensen (DKP).*
næstformand.

Partierne DR og VS var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag.

Skriftlige spørgsmål fra socialudvalget og ministerens svar herpå.

Spørgsmål 1:

De beregninger, hvorefter den generelle afgiftsforhøjelse, antages at medføre en udgiftsstigning for pensionisterne på 1,7 pct. af pensionen, udbedes.

Spørgsmål 5:

Der udbedes en redegørelse for det beregningsgrundlag, som er anvendt i forbindelse med fastsættelsen af fordelingsnøglen for pensionen til henholdsvis ægtefæller og enlige.

Svar:

Beregningen af kompensationen for momsforhøjelsen fra 15 til 18 pct. tager udgangspunkt i, at udgiftsstigningen udgør 2,6 pct. af den del af forbruget, der er momsbelagt. (Stigningen for momsen på 3 pct.-points betyder med andre ord en reel prisstigning på momsbelagte varer og ydelser på 2,6 pct.).

For herudfra at beregne en kompensationsprocent for hele forbruget — såvel momsbelagte som ikke momsbelagte varer m.v. — er det nødvendigt herefter at anslå, hvilken andel af det samlede forbrug der er momsbelagt.

Den seneste forbrugsundersøgelse er Danmarks Statistiks undersøgelse af forbruget i lønmodtagerhusstande i 1971, offentliggjort i Statistiske Efterretninger i 1975.

På dette grundlag er forbrugsudgiften fordelt på momsbelagt og ikke-momsbelagt forbrug anslået for pensionister. Som eksempler på ikke-momsbelagt forbrug kan nævnes boligudgift, persontransport og forsikring. Det momsbelagte forbrug er anslået til ca. 80 pct. af pensionisternes samlede forbrug. Forbrugsundersøgelsen er herved alene anvendt som målestok for, hvilken andel af det samlede forbrug der er momsbelagt.

I denne forbindelse er prisudviklingen — herunder en særlig ugunstig prisudvikling for visse varer — derfor af mindre betydning. Det er ikke fundet muligt at skønne over ændringer i forbrugssammensætningen siden 1971, f. eks. virkninger af de senere års stigninger i boligudgifterne.

Den nævnte kompensationsprocent på 2,6 reduceres på dette grundlag til 2,1 for pen-

sionister. Denne kompensationsprocent er udtryk for den procentuelle stigning i den samlede forbrugsudgift.

Der er herefter taget hensyn til nedsættelsen af priserne på mælk m.v., margarine og smør.

På grundlag af oplysninger fra tolddepartementet er værdien af disse tilskud anslået til 0,4 pct. af pensionerne, hvilket fratrækkes den nævnte kompensationsprocent på 2,1. Herefter fås den endelige kompensationsprocent for pensionister på 1,7.

For samgifte pensionister er dog anvendt en højere kompensationsprocent under hensyntagen til, at disse pensionister betaler skat. Procenten for disse er beregnet til 2,8.

For beløbene til personlige fornødenheder for pensionister på plejehjem er det forudsat i beregningerne, at hele forbruget er momsbelagt. Der er derfor for disse beløb anvendt den ureducerede kompensationsprocent på 2,6.

Spørgsmål 2:

Hvilke ændringer i pensionisternes forbrugsmuligheder sker som følge af de økonomiske indgreb og devalueringen?

Svar:

For så vidt angår de *økonomiske indgreb* bemærkes, at pensionisterne ved de foreslåede forhøjelser m.v. vil få fuld kompensation for momsforhøjelsen. De øvrige afgiftsstigninger antages ifølge det økonomiske sekretariat at ville medføre stigninger i forbrugerpriserne på omkring 1,5 pct. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med tilsvarende indskrænkninger i pensionisternes forbrugsmuligheder, da afgiftsforhøjelserne ikke kan antages i alle tilfælde at vedrøre pensionisternes forbrug.

For så vidt angår *devalueringen* skal man oplyse, at prisstigninger på grund af devalueringen vil indgå i reguleringspristallet. Da pensionister får fuld procentvis dyrtidsregulering ved stigninger i pristallet, (herunder også udbetaling af „nr. 2“ og følgende pristalsportioner ved pristalsstigninger) sker der ikke herved nogen indskrænkning i pensionisternes forbrugsmuligheder.

Spørgsmål 3:

Der ønskes et ajourført indeks over prisudviklingen fra 1971 på grundlag af forbrugsundersøgelsen af lønmodtagerhusstande fra 1971, som er brugt som beregningsgrundlag ved udarbejdelsen af lovforslagene nr. 238-242. Samtidig ønskes et indeks over pensionerne i samme periode. Endelig ønskes der givet en vurdering af de forventede virkninger som følge af devaluering og afgiftsforhøjelser på grundlag af ovennævnte forbrugsmodel.

Svar:

Der foreligger ikke et ajourført indeks over prisudviklingen fra 1971 på grundlag af forbrugsundersøgelsen af lønmodtagerhusstandene. Danmarks Statistik vil blive anmodet om at udarbejde det ønskede materiale.

Det kan imidlertid oplyses, at reguleringspristallet steg med ca. 75 pct. fra april 1971 til april 1977. Endvidere kan oplyses, at forbrugerprisindekset, der er baseret på forbrugets sammensætning i 1966, steg med 76 pct. i samme periode.

For et pensionistægtepar er pensionen efter fradrag af skat steget med ca. 93 pct. fra 1971 til 1977.

Det kan i øvrigt oplyses, at ifølge Danmarks Statistik forventes der i 1978 offentliggjort resultaterne af en ny forbrugsundersøgelse af såvel lønmodtagernes som pensionisthusstandenes forbrug.

Med hensyn til den ønskede vurdering af de forventede virkninger som følge af devaluering og afgiftsforhøjelser på baggrund af fremregningen af forbrugsundersøgelsen fra 1971 kan vurderingen ikke foretages, før svar fra Danmarks Statistik foreligger. I øvrigt henvises herom til svar på spørgsmål 2.

Spørgsmål 4:

Lovforslagenes overensstemmelse med den aftalte beløbsramme bedes godtgjort.

Svar:

Der henvises til vedlagte notat af 1. september 1977 fra ministeriet for skatter og afgifter og socialministeriet.

Notat om kompensation for momsforhøjelsen på 3 pct.

1. Udgangspunktet er et kompensationsbeløb på 810 mio. kr. årligt (svarende til 18 pct. moms af de oprindelige 6 fødevarergrupper).

Med Landbrugsministeriets refusionsordning for smør på 171 mio. kr. + 31 mio. kr. i momstab reduceres kompensationsbeløbet på 810 mio. kr. til *608 mio. kr.*

2. Det forudsættes, at dette beløb fordeles ved

tilskud til bortfald af momsen på alene 2 fødevarergrupper: margarine og mælk. fuld kompensation for momsforhøjelsen til pensionister, modtagere af børnetilskud og ungdomsydelse samt statens uddannelsesstøtte. Fra kompensationen trækkes værdien af smørrefusionen samt momstilskuddet til mælkeprodukter og margarine.

3. Kompensationsbeløbet kan herefter fordeles som følger:

Momstilskud til mælk m.v. og margarine.

En nedsættelse af momsbelastningen til 0 pct. vil skønsmæssigt koste *252 mio. kr.* (ud over de 160 mio. kr. som den gældende mejeritilskudsordning koster).

Kompensation til pensionister, modtagere af børnetilskud, ungdomsydelse og statens uddannelsesstøtte.

Der ydes kompensation for momsforhøjelsen korrigeret for smørrefusion og momstilskuddene med følgende anslåede beløb:

Pensionister	303 mio. kr.
Børnetilskud	} 44 mio. kr.
Ungdomsydelse	
Statens uddannelsesstøtte	9 mio. kr.
I alt	<u>356 mio. kr.</u>

252 mio. kr. + 356 mio. kr. = 608 mio. kr., der er kompensationsbeløbet, der er til rådighed.